

Riksdagen

Stenografiska uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2005/06:42

Stenografiska
uppteckningar
2005/06:42

Tisdagen den 13 juni

1 § Europeiska rådet

Statsminister Göran Persson

Utrikesminister Jan Eliasson

Information och samråd inför Europeiska rådets möte den 15 och 16 juni 2006

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Klockan har passerat 09.00 och mötet är öppnat. Jag vill till att börja med hälsa alla välkomna, och särskilt statsministern och utrikesministern med medarbetare, till dagens öppna sammanträde med EU-nämnden.

I dag har statsministern kommit till nämnden för att informera och samråda om svenska positioner inför det kommande toppmötet mellan EU:s regeringschefer. På dagordningen står så vitt skilda frågor som utvidgningen, det konstitutionella fördraget, migration, yttre förbindelser med mera.

Jag kommer först att ge ordet till statsministern för en inledning. Därefter får ledamöterna ställa frågor. Det blir tre fyra partier i varje omgång innan statsministern får svara och kommentera. Vi räknar med att hålla på i högst två timmar. Det bör räcka till åtminstone två inlägg per parti.

Statsministern inleder. Varsågod.

Anf. 2 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr ordförande! Europeiska rådets möte den 15–16 juni har en bred uppsättning frågor på sin dagordning. Jag vill i dag koncentrera mig på några av de för regeringens mest prioriterade. Det är utvidgningen, det konstitutionella fördraget, öppenheten i EU:s arbete, de utrikespolitiska frågorna samt ytterligare några saker av särskilt svenskt intresse.

Först till frågan om EU-utvidgningen. I den här kretsen är vi nog helt överens om utvidgningens oerhörda betydelse för vår kontinent och vårt närområde. En rapport nyligen från kommissionen visar på de ekonomiska vinsterna med den senaste utvidgningen år 2004. De politiska förändringar som utvidgningen har lett till bland våra grannländer kan inte överskattas.

Utvidgningen är utan tvivel EU:s mest effektiva redskap för att säkerställa demokrati och välfärd i vår del av världen. Det är vår fasta övertygelse. Men det senaste årets diskussion om Turkiet och pågående förhandlingar om slutsatstexten inför veckans toppmöte illustrerar att EU:s medlemsstater inte går i takt. Det är väl känt att några europeiska länder,

företrädesvis med konservativa regeringar, vill dämpa hastigheten i utvidgningen. Detta gör de genom att gradvis försöka skärpa kraven på de länder som står näst i tur.

Enligt regeringens mening är Köpenhamnskriterierna fullt tillräckliga och ändamålsenliga som instrument för utvidgningen. En strikt tillämpning av dessa kriterier utgör en mycket god garanti för att kandidatländer tas upp som EU-medlemmar först när de är politiskt och ekonomiskt redo. I Köpenhamnsslutsatserna ingår också möjligheten att väga in EU:s kapacitet att absorbera nya medlemmar.

Nu har vi en olycklig diskussion om huruvida EU:s absorptionskapacitet uttryckligen ska bli ett nytt kriterium, villkor, och om utvidgningstakten ska styras av absorptionskapaciteten. Den svenska regeringen invänder mot detta. Absorptionsbegreppet är inte tydligt definierat och riskerar att användas som ett diffust sätt att bromsa processen. Vad vi däremot kan godta är att kommissionen reder ut begreppet och att rådet återkommer till frågan senare i den bredare debatt om utvidgningen som några medlemsstater har krävt.

Jag kommer själv vid toppmötet senare i veckan att argumentera emot den tendens att flytta målstolpar under pågående spel som vi nu ser vad gäller EU:s utvidgning. Även om inte absorptionskapaciteten blir ett nytt kriterium, villkor, denna gång kan vi räkna med förnyade uttryck för utvidgningsskepsis framöver.

EU måste göra två saker, tänka långsiktigt och strategiskt på utvidgningen samt uppvisa tydlighet och konsekvens gentemot förväntansfulla kandidatländer. Så argumenterar regeringen i dag, och så ska vi fortsätta att argumentera. Men vi måste göra detta väl medvetna om att inställningen varierar mellan EU:s huvudstäder och att varje enskilt utvidgningsbeslut, varje steg framåt, kräver enhällighet bland medlemsstaterna.

Här finns därför en viktig uppgift för framför allt de borgerliga ledamöterna i nämnden att vara lite mer aktiva mot sina europeiska systerpartier i argumentationen för utvidgningen.

Herr ordförande! Denna månad löper den så kallade reflexionsperioden ut. Det är den tankepaus som följde på de franska och holländska folkomröstningarna förra sommaren om EU:s nya fördrag. Under det gångna året har samtal förts runtom i Europa om EU:s framtid. Här hemma överlämnade Kommittén för EU-debatt i förra veckan sin rapport om den svenska debatten till regeringen.

Europeiska rådet kommer vid veckans möte att diskutera erfarenheter av det gångna årets debatt och ge ramar för arbetet framöver. Det finns dock i dagsläget inget som tyder på att de medlemsstater som tidigare avvisat det konstitutionella fördraget skulle vara i position att nu gå vidare med ratificering.

Därmed är det enligt regeringens mening rimligt att förlänga reflexionsperioden med ett år eller mer. Det bör bli upp till inkommande ordförandeskap, kanske i första hand det tyska, att överväga hur arbetet med fördraget på sikt kan drivas vidare. Till dess är det viktigt att vi diskuterar hur EU:s arbete kan reformeras och sakpolitiken bli än mer effektiv och relevant.

Frånvaron av ett nytt fördrag innebär inte stillestånd. Från svensk sida har vi förvisso betonat att det nya fördraget inte må plockas isär och enskilda delar verkställas utan att helheten antas. Men många viktiga

konkreta åtgärder kan vidtas inom ramen för nuvarande fördrag. Det är på den diskussionen vi vill fokusera under det kommande året.

Ett utmärkt exempel på både möjliga och prioriterade framsteg är att öka öppenheten och insynen i EU:s arbete på ministernivå. På bordet inför veckans toppmöte ligger ett viktigt förslag som skulle innebära ett betydande steg framåt i enlighet med den svenska regeringens ambitioner för ökad öppenhet i rådets arbete. Öppenheten skulle öka bland annat i samband med behandlingen av lagstiftningsfrågor där det är medbeslutande med Europaparlamentet men även delvis i andra debatter.

Det österrikiska ordförandeskapet har drivit denna fråga med kraft och med aktivt stöd av länder som Sverige men också i viss motvind. Det finns de inom EU som befärar att effektiviteten i beslutsfattandet avtar om det sker inför öppen ridå. Jag är i dagsläget därför inte säker på att ordförandeskapets förslag kommer att gå igenom oanfrätt, men jag kommer att verka för ordförandeskapets förslag.

Herr ordförande! Ett konkret område där jag tycker att EU-samarbetet tydligt visar sitt mervärde är arbetet för en hållbar utveckling. Även om det förväntade antagandet av en ny strategi för hållbar utveckling troligen inte blir toppmötets mest uppmärksammade inslag är det långsiktigt av utomordentligt stor betydelse.

Därför är det glädjande att det förslag till ny hållbarhetsstrategi som det österrikiska ordförandeskapet lägger på det europeiska rådets bord är ett bra och genomarbetat dokument. Den bygger på sju viktiga utmaningar som vår generation står inför: hållbara transporter, hållbara produktions- och konsumtionsmönster, kamp mot klimatförändring, hushållning med naturresurser, folkhälsa, social sammanhållning och demografiska utmaningar samt global fattigdom.

Från svensk sida har vi all anledning att vara nöjda med det som nu finns på bordet. Det tillgodoser väl de övergripande ambitioner vi har haft för uppdatering av hållbarhetsstrategin. Det är ett förslag som för vidare och fördjupar idéerna från det svenska ordförandeskapet och toppmötet i Göteborg år 2001.

I anslutning till diskussionen om hållbar utveckling vill jag också fästa nämndens uppmärksamhet på de slutsatser som Europeiska rådet förväntas dra om de så kallade externa aspekterna på energifrågan. Det handlar i korthet om att stärka dialogen med Ryssland och andra viktiga partner liksom att utöka det konkreta samarbetet med EU:s grannländer. Jag ser detta som en viktig respons från EU:s sida på dagens realitet, ökat tryck på världens energiresurser, osäkra leveranser, fluktuerande priser och hot mot klimatet.

Herr ordförande! Europeiska rådet väntas som vanligt anta slutsatser på det utrikespolitiska området. Till de mest angelägna frågorna i dagsläget hör situationen i Mellanöstern, i synnerhet på de palestinska områdena, läget i Iran respektive Irak samt Afrika. Utrikesministrarna väntas därutöver diskutera Balkan, det sistnämnda inte minst till följd av folkomröstningen nyligen om Montenegros självständighet.

Jag förväntar mig också en kort diskussion om migrationsfrågor som uppföljning till det informella toppmötet i Hampton Court i höstas. En viktig faktor nu är erfarenheten i södra Europa, i synnerhet i Spanien, från illegala flyktingströmmar. Enligt regeringen är det angeläget att ta ett helhetsgrepp på migrationsfrågan och både arbeta med att skydda

gränsernas integritet och lyfta fram exempelvis migrationens orsaker, rätten att söka asyl och de positiva effekter migrationen kan ha för Europa.

Herr ordförande! Jag vill till sist säga ett par ord i fråga om Europa-parlamentets säte. Även om det inte är en formell dagordningspunkt för Europeiska rådet har frågan aktualiserats på senare tid. Jag tror att de flesta i nämnden, liksom jag, finner dagens ordning, där parlamentet har säte på en ort och sammanträde på två, föga förnuftig och resurseffektiv.

Jag skulle gärna se att denna ordning på sikt förenklades eller avskaffades. Det framförde jag så sent som i går kväll direkt till Europeiska rådets ordförande förbundskansler Wolfgang Schäussel. Men vi är också alla medvetna om att ordningen bottnar i en gammal överenskommelse mellan Tyskland och Frankrike och att en ny ordning skulle kräva en fördragsändring och enhällighet bland EU:s samtliga medlemsstater. Att någon sådan enhällighet inte finns i dagsläget bekräftade EU-ordföranden Schäussel till mig i gårdagens samtal.

Med det är jag själv, utrikesministern, och våra medarbetare redo att besvara nämndens frågor.

Anf. 3 CARL B HAMILTON (fp):

Herr ordförande! Jag har två frågor, en lite längre och en kort. Den första gäller just absorptionsförmågan och diskussionen om nya inträdeskrav på de länder som vill bli EU-medlemmar.

Att låta frågan om skötsamma ansökarländer EU-medlemskap inte avgöras av vad de själva gör och deras reformer utan i stället avgöras av interna problem i något eller några av de gamla EU-länderna är osjyst, och det är politiskt oöverblickbart vilka konsekvenser det skulle bli. Det skapar för dessa länder ett rättslöst läge som kommer att motverka deras reformansträngningar. De vet ju inte om de får betalt för sina reformansträngningar i form av medlemskap eller inte.

Det är precis som statsministern sade. Att löst hänvisa till opinioner i EU-länderna som inträdesvillkor är som att i praktiken introducera en ny regel i fotboll där man flyttar fotbollsmålens position efter hur publiken uppträder och publikens önskemål, allt för att förhindra att motståndarna gör mål. Det är inte bara osjyst, utan det skulle också försvåra allt framtida samarbete.

De texter som föreslås under punkten 37 skulle göra att länder, även om de uppfyller inträdesvillkoren, skulle vara utlämnade till oklart uppmätta, kanske helt tillfälliga, opinioner i något medlemsland. Även om Österrike, Cypern och andra länder som primärt mål för sin skepsis har Turkiet kan också den här typen av krav få effekter mot länderna på Balkan.

Folkpartiet kan för sin del inte stödja och inte acceptera inträdesregler som ställer denna typ av oprecisa villkor utöver dagens stränga men berättigade krav på ansökarländer. Vi är också djupt skeptiska till att man låter kommissionen reda ut begreppen, som statsministern citerade. Det är ett maskerat motstånd.

Jag kan inte nog understryka betydelsen av att Sverige och andra länder vid detta möte står emot förslag till diffusa och trendkänsliga kvalificeringsregler. Det kan visa sig i efterhand vara ett formativt ögonblick i Europas moderna historia om man släpper igenom detta.

Den andra frågan är kortare. En stor fråga i EU:s energipolitiska relationer framför allt med Ryssland, som statsministern också var inne på, och en stor delfråga i vår del av världen är förslaget och de långtgående planerna på att bygga en naturgasledning från Ryssland, Viborg, under Östersjön, på Östersjöns botten, genom svensk ekonomisk zon mellan Gotland och Estland ned till Greifswald i Tyskland.

Var står Sverige i den frågan? Den frågan är en del av EU:s energipolitik. Det är en otroligt central fråga för Östersjöområdet. Estland, Lettland, Litauen och Polen har tagit tydlig ställning emot och vill att ledningen ska gå på land, delvis genom deras länder, Tyskland och Ryssland är för, men var står Sverige?

Regeringen kan inte ta till vara Sveriges egenintressen genom att vara oklar, genom att inte kunna bereda frågan och inte komma till skott. Hukar Sverige för Tyskland och Ryssland? Var står Sverige? Vad svarar statsministern på frågan vilken Sveriges position är i frågan om gasledningen? Folkpartiet är för sin del djupt skeptiskt av miljöskäl och utrikes- och säkerhetspolitiska skäl.

Anf. 4 JOE FRANS (s):

Tack, statsministern, för en som vanligt utförlig genomgång. Som statsministern nämnt är det flera viktiga frågor.

Jag vill skicka med två frågor.

Den ena handlar om detta med EU–Afrika-toppmötet. Jag är glad för att det står att man ska försöka hålla det i Lissabon. Det är viktigt att det kommer till stånd, för det är sex år sedan det ägde rum senast och det är något som skulle ha ägt rum för fyra år sedan. Det är viktigt att statsministern ger sitt stöd till de ansträngningarna och också till de frågor som rör Afrika och EU, bland annat Sudan och inte minst Somalia och Kongo.

Den andra frågan rör min egentliga fråga om utveckling och migration. Det antas en slutsats om migrationsfrågorna under punkt 8. Där är det en hel del diskussioner kring *global approach to migration* och migrationstrycket, bland annat det som vi nu ser på Kanarieöarna. Det är en sida av hur man kan se på migrationsfrågorna.

En annan sida som är mycket positiv och som jag tror att EU måste fokusera på är kopplingen mellan migration och utveckling. Det handlar exempelvis om att underlätta för emigranter i Europa att kunna bidra till överföring av kapital. Det är över 700 miljarder som dessa emigranter skickar hem varje dag, att jämföra med det samlade biståndet. Dessutom finns det andra överföringar som man kan tänka på, det sociala kapitalet, idéer och tankar om kvinnors rättigheter, om demokrati men också idéer som man tar med sig från ursprungsländerna till Europa. Här tror jag att det behövs en fokusering. Det är en framtidsfråga, inte bara för EU utan också för Afrika och övriga världen. Det är mitt medskick. Jag hoppas att statsministern bidrar till de diskussionerna.

Anf. 5 LARS LINDBLAD (m):

Herr ordförande! Jag har två frågor. Den ena gäller öppenhetsdiskussionen och de rådsslutsatser som vi har fått ut. Jag tror att man kan koppla mycket av öppenhetsdiskussionen – det är inte hela men delar av förklaringen – till den misstro som en hel del av EU:s medborgare har mot EU-

projektet. Inte minst här i Sverige är det ofta den typen av frågor vi möter, att man saknar öppenheten som man kanske är van vid på Sverigenivå. Därför är det en väldigt allvarlig fråga och knyts också till de diskussioner som handlar om det konstitutionella fördraget och förtroendet för hela EU-projektet.

Förslagen till rådsslutsatser är inte heller de särskilt långtgående när det gäller öppenheten. Jag skulle vilja säga att ministerrådet är den institution av samtliga EU-institutioner som kommit allra kortast väg när det gäller öppenhet. Europaparlamentet skulle jag på många sätt beteckna som ett betydligt öppnare parlament än till och med Sveriges riksdag. Där kan man som medborgare till och med gå in och lyssna på utskottsmötena och så vidare. Det är en väldigt stor öppenhet. Och kommissionen arbetar genom Internet med olika lagförslag till medborgarna för att öppna upp sig, medan ministerrådet har gjort en del men inte särskilt mycket. Skulle man dessutom, som statsministern lite grann aviserar, backa från förslagen till rådsslutsatser och ha ännu mindre öppenhet, då har man inte kommit någonstans över huvud taget. Då borde dessa rådsslutsatser kraftfullt ifrågasättas av regeringen.

Jag kan bara konstatera att det som det finns konkreta förslag om är bara medbestämmandeförfarandet. Det är ju bara delar av EU:s lagstiftning. Det lämnar helt och hållet jätteviktiga förslag om långtidsbudget, jordbrukspolitik, utrikespolitik och så vidare helt utanför denna öppenhet.

Det skulle också vara intressant att förstå lite tydligare vad den öppenhet som nu är föreslagen faktiskt innebär. Innebär den, vilket jag tycker är ett ytterst legitimt krav, att medborgarna i Europa kan ställa krav på att de ska få reda på hur deras lands regering har röstat i frågorna? Jag tror inte att man kan läsa in det i texterna. Det skulle vara samma sak som, om man jämför med Sverige, att halva riksdagens ledamöter skulle plockas bort från röstlistorna, så att man inte fick läsa hur dessa riksdagsledamöter hade röstat i omröstningen. Det är ett oerhört odemokratiskt perspektiv som vi måste få någon ordning på.

Den andra biten var statsministern kort inne på. Det gäller frågan om flytten till Strasbourg. Europaparlamentet får ofta oerhört mycket kritik för det här, trots att det inte är Europaparlamentet självt som bestämmer över flyttcirkusen. Det är faktiskt Europeiska rådet som har den makten och som dessutom har slagit fast att man måste ha tolv möten. Trots att Europaparlamentet egentligen bara vill ha elva möten har de blivit tvingade att ha fler möten än vad de faktiskt vill. Det visar hur orimligt detta är.

Det som framför allt har aktualiserat den här frågan är de rykten som har varit om att parlamentets talman och även gruppleadaren i den socialdemokratiska gruppen nu kommer att föreslå för rådet att man ytterligare ska permanenta detta. Bland annat har frågan om att man ska köpa in lokalerna i Strasbourg aktualiserats, om jag förstått det rätt. Det har föranlett samtliga svenska Europaparlamentariker att skriva ett brev och uppmana Göran Persson att agera. Det har skett på initiativ från Moderaterna.

Min uppmaning är att statsministern till varje pris ska motarbeta den typen av diskussioner som skulle innebära att man ytterligare permanentar Strasbourgflytten och att han i möjligaste mån i denna diskussion

Anf. 6 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Jag vill lyfta fram frågan om Lissabonstrategin. Det gjorde inte statsministern, men den finns ju med i dokumenten här. Lissabonstrategin ska ju främja företagande, jobb och tillväxt. I det paketet ligger det att förenkla för företagare att starta och driva företag för att skapa nya jobb och ökad tillväxt.

I Sverige har det suttit en regelförenklingsgrupp med målet att reducera överbyråkrati och papperskrångel främst för småföretagare. Resultatet har varit så magert att det enligt min bedömning har hunnit komma till fler regler än vad som har tagits bort.

I går var jag med i en debatt där en bonde visade mig den papperslunta på ungefär tio centimeter, Persson, som det krävs för att bedriva produktion av köttdjur i Skaraborg. Det var rapporter till svenska myndigheter med adress till EU, men inte minst till SCB.

Herr statsminister! När ska arbetet med Lissabonstrategin nå bönder och småföretagare i Skaraborg för att underlätta deras arbete för nya jobb och ökad tillväxt?

Anf. 7 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr ordförande! Jag tar det sista först. Jag har vidare ambitioner än att bara nå till Skaraborg. Däremot instämmer jag i bekymret med grundfrågan. Det finns ett överdåd av statistikproduktion och statistikuppgifter som flödar i EU-systemen men som också av och till byggs under av nationella beslut, i bästa välmening. Det är en process som påminner om gumman och risknippet, att orkar vi det här så tar vi det här, och till sist ser man inte helheten.

Jag är bekymrad över detta jag också. Men jag delar inte Holger Gustafssons uppfattning att vi har ett magert resultat av vårt eget arbete. Det tycker jag inte är rättvist beskrivet. Däremot kan vi, om vi jämför oss med Europa i övrigt, konstatera att vi har en smidig administration i Sverige, men den kan bli bättre. Och vi kan mycket väl ta med oss en del av våra erfarenheter ut i Europa i det här sammanhanget.

Som sagt var, Skaraborgs köttproducenter, oavsett om det är nöt- eller svinproduktion, lär väl få göra gemensam sak med Sveriges dito. Till sammans tror jag inte att vi har några svårigheter att få stöd för den här uppfattningen i de organ där jag vistas, exempelvis Europeiska rådet. Att sedan få det att tränga igenom den stora europeiska byråkratin kommer säkert att ta lite längre tid. Men jag har ingenting emot att i det här sammanhanget vara en av dem som verkligen försöker driva på.

Till Lars Lindblad om öppenheten vill jag säga att det nu är öppna beslut, så hur länderna har röstat kan du se. Det är liksom inte det som är problemet, utan det är väl snarare den diskussion som inte pågår före beslutsfattandet som det handlar om. Jag tycker inte om den utveckling som vi nu ser, att relativt enkla åtgärder för att öka öppenheten motverkas. Vi hade diskussioner vid det informella toppmötet i Hampton Court om vikten av att öka öppenheten i EU:s institutioner. Det här är ett modest steg i den riktningen, men även detta möter motstånd.

Jag kan tala om ungefär hur de argumenterar som är skeptiska till öppenheten. De är rädda för lobbyisterna – det är det motiv som används – som följer debatterna i råden och sedan direkt via telefon till olika länderrepresentanter försöker att föra fram ytterligare argument till sin saks fördel. Det är ingen hållbar invändning enligt mitt sätt att se det, men så argumenterar man. Jag hoppas ändå att vi kan övertyga Europeiska rådet vid det här tillfället om att inte försvaga de redan anspråkslösa slutsatstexter som ligger, men jag är inte helt säker. Vi får se. Vi ska arbeta för det. Det är dock en svensk hjärtefråga.

Sedan har vi frågan om Strasbourg. Det är klart att det är ju ingen intelligent människa som åtar sig att försvara den här pendlingen. Med facit i hand är det någonting som framstår som väldigt klumpigt, otidsenligt, dyrt, ineffektivt, uttröttande för alla våra hårt arbetande parlamentarikar som ju får slita på landsvägen mellan Belgien och Frankrike. Det är inte lätt.

Men det har sin historiska bakgrund, som vi ju känner. Strasbourg är ju inte vilken stad som helst i den europeiska historien. När denna parlamentslösning en gång i tiden skapades var det mot bakgrunden av en signal om ett nytt Europa som skulle växa fram.

Lokalerna, om man äger dem eller hyr dem, är icke den stora frågan i sammanhanget. Den stora frågan är hur vårt fördrag ser ut, hur det här är reglerat. Och det är reglerat i fördraget att parlamentet ska sitta i Bryssel och i Strasbourg.

Som jag sade förut tycker jag att det är en otidsenlig ordning, men fördrag ändras med enhällighet. När Frankrike och Tyskland har diskuterat sig samman en gång till och kommit fram till slutsatsen att upphäva den gamla historiska kompromissen som ledde fram till det här resultatet då rullar det på. Vi kan uttrycka vår uppfattning under resans gång. Men det vore kanske allra bäst om man fick ett enhälligt parlament, att man började i den änden. Om ett enhälligt parlament säger att nu räcker det, att detta inte är bra, att den historiska signal som detta representerar kan signaleras på annat sätt och att man nu vill ha en ny ordning, då tror jag också att Europeiska rådet faller. Jag hoppas att det blir så.

Lokalernas status, ägda eller hyrda, är väl snarast, vad jag förstår, en diskussion omkring ekonomin inom Europaparlamentet därför att det är också en oerhört hög hyra på dessa lokaler. Att i det läget ha ett fördrag som tvingar en att vara kvar och samtidigt betala en hyra som är långt mycket högre än vad en köpeskilling så småningom skulle representera är väl det som är utgångspunkten för det resonemanget.

Jag diskuterade, som sagt var, det här med Wolfgang Schüssel så sent som i går kväll, och Borrell kommer säkert att ta upp detta i sitt inlägg till rådet. Schüssel såg ingen som helst möjlighet att det skulle röra sig på något sätt. Och jag är heller inte vän av de här tankarna, som några hyser, att man ska erbjuda Strasbourg något teknologiskt institut i dessa lokaler i stället. Det bär snarast ett löjets skimmer, att på så sätt lösa en lokalfråga. Det är sådant som vi för länge sedan har passerat till och med i svenska småkommuner som lösning på lokalproblem, att hitta på någonting nytt att fylla lokalerna med. Så det hoppas jag att vi slipper.

Nej, jag tror att vi kommer att följas av den frågan ganska länge.

Jag har bett Jan Eliasson att svara på Joe Frans frågor. Han kommer tillbaka sedan. Jag har också diskuterat vad Carl B Hamilton tog upp.

Först gasledningen. Jag har svarat på den här frågan i en riksdagsdebatt, tror jag, med Hamilton nyligen. Vi har ett regelverk för hur detta prövas. Det regelverket ska följas. Vi har ansvariga svenska myndigheter som gör det. För att det ska vara möjligt krävs transparens, tillgång till alla fakta, alla uppgifter om projektet. Vi har inte sett allting än. Det finns säkert betydande miljörisker med detta projekt, och de måste naturligtvis vägas in i prövningen. Samtidigt finns det andra gamla konflikter omkring transitering av gas mellan Ryssland och dess grannar som Ryssland och Tyskland har vägt in när de valde att dra ledningen via Östersjön. Ryssland och Tyskland är inte de enda länderna, i det här sammanhanget, som är för gasledningen i nuvarande sträckning. Jag tror också att Belgien och Holland står på den sidan. Det illustrerar ju bara beroendet av gas, beroendet av rysk gas.

Ledningen och dess sträckning ska hanteras enligt gällande regelverk. Ska vi använda denna ledning eller inte? För svensk del kommer vår politik att vara att vi ska utveckla inhemsk energi. Att i det läget storskaligt introducera rysk gas skulle vara att sätta en effektiv broms på den bioenergi som vi ser att vi kan utveckla inte minst i östra och södra Sverige. Jag ser därför ingen som helst anledning för Sverige att signalera att vi ska använda ledningen. Däremot finns det ett internationellt regelverk för hur sådana ledningar ska byggas, och det ska följas. Det ska vi naturligtvis bevaka. Om sedan Europa behöver ha rysk säker gasleverans och tror att detta är det bästa sättet att uppfylla det på får naturligtvis också ledningen byggas, om det då inte strider mot den prövning som vi gör. Men jag ser betydande problem med dem. Det har jag aldrig dolt. Jag har heller aldrig dolt att jag inte vill introducera rysk gas i det svenska energisystemet.

Sedan gäller det den verkligt stora politiska frågan på det här toppmötet, som Carl B Hamilton tog upp. Vi kan förhålla oss ganska avspända i det här samtalet. Vi har ju en samsyn, EU-nämnden, omkring hur vi ser på utvidgningen. Men det är klart att vi kommer närmare en punkt då Turkietfrågan – för det är Turkiet som det handlar om; det skulle jag vilja uttrycka klart och rakt på sak – kommer att växa i betydelse. Jag tycker därför att det är bra att vi låter kommissionen gå igenom frågan så att vi får en generaldebatt omkring utvidgningen under det finska ordförandeskapet, kanske i december månad, eller tidigt under det tyska. Det finns anledning att klara ut var unionen står i de här frågorna.

För min del är det principiellt ganska enkelt. Vi har kriterier uppsatta i Köpenhamn. Dem ska man leva upp till, varken mer eller mindre. Det finns en tendens. I internationell debatt hör man ibland att Turkiet är ett sådant stort land – det är en så komplicerad statsbildning – att man kanske inte kommer att kunna driva kravet fullt ut att man ska leva upp till alla kriterierna. Jag varnar bestämt för detta. Det ska vara stenhårda krav på de länder som vill bli medlemmar i EU att de på varje punkt ska leva upp till akin, på varje punkt, och man ska inte på något sätt kompromissa i den processen. Det är krav hårda nog. Det är signaler tydliga nog. Håller vi oss till detta ska man inte behöva syssla med den typ av krypskytte som absorptionskapaciteten representerar. Det är snarast där vi ska ligga.

Sedan är det naturligtvis på det viset att absorptionsfrågan inte är en fråga för ansökarlandet. Det ska leva upp till Köpenhamnskriterierna och

ska veta vad som gäller där. Däremot handlar det naturligtvis om hur vi i befintlig union hanterar en utvidgning, men det är vårt ansvar att ta, och det är vår diskussion att föra. Det är våra beslut att, så att säga, ha ordning på när väl ansökarländerna har levt upp till kraven i Köpenhamns-kriterierna. Det är ett kontrakt. Vi startar ju inte en utvidgningsprocess bara *by chance* eller som något slags tillfällighet. Det är ju så att nu bedömer vi att ett land, Turkiet exempelvis, har en sådan utveckling att det är troligt att det kan bli EU-medlem. Och när vi startar den processen vet vi att det kanske för unionen innebär den största förändring – ja, det är den största förändringen – som någon utvidgning har representerat. Det är klart att det kommer att förorsaka spänningar i många medlemsländer. Det har redan gjort det, och det har gjort det så till den milda grad att vissa statsledningar till och med har fått gå ut och lova folkomröstning om Turkiets eventuella medlemskap i unionen innan det definitivt godkänns. Så ser det ut. Men det är inte Turkiets sak, utan det är faktiskt en sak att klara ut för de 25 eller 26 medlemsländer som bjöd in Turkiet till förhandling. När vi väl har skickat signaler till Turkiet om att vi nu ska börja förhandla om medlemskap för dem och börja pricka av kapitel efter kapitel i den gemensamma akin kan vi inte sitta i ett läge då vi inte har gjort klart hemma hur det ligger till den dag då Turkiet har levt upp till de krav som vi har ställt på dem när vi bjöd in till medlemskapsförhandling.

Jag håller helt med Carl B Hamilton. Det kan mycket väl vara en formativ period när det gäller EU:s syn på hur utvidgningen ska drivas – absolut. Men den är inte särskilt svår att bena upp. Det är inte svårt att se vad den ena parten ska göra och vad den andra parten ska göra. Det svåra inträffar i det läget när man börjar lägga absorptionskriteriet som ett kriterium. Då glider man i en riktning bort från den möjlighet som är hela förhandlingens karaktär, nämligen att det är Turkiet självt, eller något annat land, som ska påverka sin möjlighet att träda in i unionen. Kallar man det för ett kriterium glider det ju in bland de andra Köpenhamns-kriterierna, och så för man över bördan, ansvaret, från de befintliga medlemsländerna till de inkommande. Det är den glidningen som är farlig. Därför är uttrycket kriterier i slutsatstexterna olyckligt och bör tas bort.

Jag delar Carl B Hamiltons uppfattning. Här är det ett vägval som kommer att träffas. Tro inte för ett ögonblick att den harmoni som råder i detta rum är den europeiska bilden! Det vet ni likaväl som jag. Den här utvidgningsomgången med Turkiet väcker mycket starka känslor och kommer att vara en påfrestning på de europeiska institutionerna som andra utvidgningsbeslut inte har representerat motsvarigheten till. Men det visste vi. Och det är ingenting att, så att säga, med efterklökhetens kraft komma och försöka pröva om.

Låt oss inte bara följa den här debatten! Låt oss vara tydliga, lika tydliga som vi är i kraven på Turkiet att de ska leva upp till det som finns i Köpenhamns-kriterierna. De ska avsluta varje kapitel. Inget kapitel ska vara öppet. Och när förhandlingarna är fullföljda ska det ha förhandlats på ett sådant sätt att de lever upp till den standard som vi har satt upp för medlemskap i EU.

Klarar de det, vilket blir en ohyggligt svår uppgift för dem, ska det inte fällas sedan på att vi som bjöd in dem säger: Nej, *sorry*. Ni har gjort

allting vad vi sade, men vi orkar inte riktigt ta emot er. Det blir för mycket. Ni får vänta ett tag.

Då har vi åstadkommit en enorm europeisk kris. Det här måste vi förstå.

2005/06:42

13 juni

Anf. 8 Utrikesminister JAN ELIASSON (s):

Herr ordförande! Jag ska försöka besvara Joe Frans två frågor, först den om Afrika. Den strategi som nu utvecklats av EU gentemot Afrika är en av de mest ambitiösa som EU någonsin antagit. Den omfattar element som rör säkerhet, utveckling och mänskliga rättigheter, inklusive sådana frågor som korruption och så kallad *good governance*.

Sverige har varit drivande i det här arbetet och tycker att det är väldigt viktigt att utveckla detta strategiska partnerskap med Afrika. På något sätt understryker det också, tycker jag, EU som global aktör, som vi talar om i olika andra sammanhang här i EU-nämnden.

Vi hoppas att det här toppmötet, som Portugal föreslår, ska äga rum så snart som möjligt. Det är inte exakt klarlagt när det kommer att ske, men Sverige kommer att vilja främja att ett sådant möte ska äga rum på hög nivå.

När det gäller de konkreta landsituationer som Joe Frans nämner kan jag säga att i Kongo är EU mycket aktivt, och Sverige, inte minst, är aktivt. Vi kommer att fortsätta med utvecklingssamarbete på både EU-nivå och svensk nivå. Vi har ju haft truppbidrag till EU-styrkan, till stöd för FN-insatsen. Vi kommer att bidra till reformer inom säkerhetssektorn, polissamarbete. Vi kommer också att delta med observatörer till EU:s valobservation. Kongo är ett prioriterat område. Det är ett enormt lidande i detta land. Det är 3 miljoner människor som har dött under de senaste fem sex åren. Det är en glömd konflikt i världsupinionen. Men vi lägger starkt fokus på Kongo.

När det gäller Somalia är det mindre så, men det finns nog anledning att mycket noga bevaka utvecklingen i Somalia. Det är ju ett samhälle i förfall. Det är klankrig. Och det är nu en situation som är mycket tydlig där krafter verkar för en fredlig lösning. Sverige är med i de här diskussionerna. Jag var själv i Kenya för en tid sedan och talade då med presidenten i Kenya om detta. Vår biståndssida är också aktivt engagerad, och vi kommer att delta i ett internationellt möte som äger rum i New York den här veckan om Somaliasituationen. Vi följer det här väldigt noga, och även EU kommer säkert att diskutera den frågan framöver.

Annars är det för övrigt Sudan som dominerar, och där gäller det att klara övergången från den afrikanska styrkan till den internationella styrkan. Där känner EU ett visst ansvar.

Den andra frågan gällde utveckling och migration. Det är en stor och ny fråga. Jag vill erinra om att det var en kommission som tillsattes som kallas Jan O Karlsson och Ramphele-kommissionen. Den handlar just om sambandet mellan utveckling och migration. Ett möte kommer att äga rum i New York den 14–16 september, och temat för denna konferens är migration och utveckling.

Jag vill säga att den riktning som migrationsdebatten i världen går i inom det närmaste året är oerhört viktig. Kommer migration att betraktas som ett problem, en fara, eller kommer migration att betraktas som ett löfte och en möjlighet? Det är vad det handlar om nu. Kofi Annans rap-

port pekar på många av möjligheterna i migration. Siffrorna är enorma. 191 miljoner människor är *migrants* i världen. Den siffra som finns i Kofi Annans rapport skiljer sig något från Joe Frans siffra. Det är 233 miljarder dollar i världen i remissor. Det ger ju en enorm effekt både på de länder som tar emot pengarna och på de länder varifrån de kommer.

Det är oerhört viktigt att de här positiva faktorerna kommer in. Samtidigt får man inte separera sig helt från den fråga som statsministern berörde. Det gäller till exempel flyktingrörelser från Mauretanien och Marocko till Kanarieöarna, som är verkliga problem. Rapporten innehåller också – och debatten kommer säkert också att röra detta – sådana saker som människosmuggling och illegal invandring.

Anf. 9 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v):

Det är många viktiga frågor som kommer upp på dagordningen. Jag är väldigt glad för att öppenhetsfrågan kommer upp, för det kan öka demokratin i unionen.

Den här flyttcirkusen mellan Bryssel och Strasbourg har statsministern kommenterat på ett bra sätt, så jag ska inte förlänga mötet med att fråga om det.

Däremot tycker jag att den nästan viktigaste frågan är konstitutionen. I förra veckan fick vi en rapport från Kommittén för EU-debatt här i Sverige som visade att intresset har både ökat och minskat för frågorna. Tyvärr kan man väl säga att medierna har ägnat EU-frågorna betydligt mindre tid än tidigare. Det tycker jag är anmärkningsvärt. Däremot är det nog bra att vi får in konstitutionsfrågan i valrörelsen, att den kan lyftas upp i den debatten.

I slutsatserna inför mötet står det att speciellt ungdomar och kvinnor har hörts i denna debatt, underförstått att de varit kritiska, men att medborgarna fortfarande är lojala till det europeiska projektet. Så är det kanske. Men bör man inte lyssna mer på de här stora grupperna, ungdomarna och kvinnorna? Och bör inte – det anser i alla fall jag – gender- och ungdomsperspektivet tas upp mycket mer? Hade det inte varit mycket bättre om man hade tagit upp det? Jag tror att fler hade deltagit i konstitutionsdebatten om dessa stora och viktiga frågor hade prioriterats i debatten.

Här undrar jag hur statsministern på toppmötet kommer att säga att vi i Sverige ska gå vidare. Det finns ju ett tryck att medlemsstaterna ska redovisa hur de går vidare. Ett bra sätt är att utvidga reflexionsperioden, att se till att den utsträcks längre, att vi får en mer intensiv debatt och att vi kanske avslutar med en folkomröstning i Sverige. Men kan statsministern redogöra lite mer för hur vi går vidare?

Jag en avslutande kort fråga. Vi har diskuterat migrationsfrågor och viseringsfrågor mycket här i vår. Tyvärr blev det så att viseringsavgifterna gick upp från 35 euro till 60 euro. Det som kanske var värst och mest anmärkningsvärt var att barn som är sex år och äldre får betala. Fattiga barnfamiljer kommer därmed att få ta en stor del av kostnaden för de här viseringshandlingarna. Borde inte statsministern kunna ta upp det på toppmötet? Jag tycker att det går emot de barnkonventioner som vi har runtom i världen.

Jag vill ta upp frågan om utvidgningen igen. Även om vi i det här rummet är fullständigt överens om vad vi tycker och vilken utveckling vi vill ha är det precis som statsministern sade: Det blir inte enkelt för vare sig Turkiet eller nuvarande medlemsländer. Samtidigt antyder själva ordet "absorptionsförmåga" att de som ska komma in i unionen inte har något att bidra med till unionens utveckling, och det stör mig och många andra något oerhört. Just detta synsätt är kanske en av de största utmaningarna att möta.

Statsministern sade att det under det finska ordförandeskapet troligen kommer en generaldebatt om de här frågorna. Min fråga är: Vilka bundsförvanter har vi i vårt synsätt här? Vilka är möjligen de stora motståndarna? Och framför allt: Sker det någon rörelse bland de nuvarande medlemsländerna åt ettdera hållet, för eller emot ytterligare utvidgning?

Anf. 11 ULF HOLM (mp):

Herr ordförande! Tack så mycket, statsministern, för föredragningen. Det finns väldigt många frågor av svenskt intresse här. Jag börjar med den som statsministern kanske inte vill diskutera, den om Strasbourg. Här vill jag påminna om, eftersom statsministern sade att man vill ha ett enhälligt beslut från EU-parlamentet, att EU-parlamentet en gång har beslutat om att ändra sin sammanträdesperiod och ha elva möten i stället för tolv i Strasbourg. Då gick Frankrike till EG-domstolen, och EG-domstolen sade med hänvisning till fördraget att de inte fick ha elva sammanträden utan att de skulle ha tolv. EU-parlamentet har alltså beslutat en gång om att dra in på ett möte.

Det räcker alltså inte att EU-parlamentet pratar om detta och fattar majoritetsbeslut. Jag tror att det är väldigt bra om statsministern börjar lyfta upp frågan på EU-toppmötet. Även om Frankrike kommer att säga nej tror jag att det är viktigt att man håller den frågan uppe.

Den andra aspekten här är att EU-parlamentet faktiskt har tre säten. Man har också Luxemburg där man sammanträdde i början. Där lyckades man dock komma överens om att flytta sammanträdena från Luxemburg till Strasbourg, så det kan inte vara omöjligt att flytta sammanträden från Strasbourg till Bryssel av praktiska skäl.

Sedan vill jag ta upp öppenheten. Det här dokumentet är ju ett intressant dokument. Det står egentligen inte så mycket nytt i det, utan det är väl mest ett trumfkort för att kunna säga att man har diskuterat öppenhet. Det finns väldigt mycket kvar att göra.

En av de grundläggande saker som jag tycker att man har missat i dokumentet, som är på engelska, är att översätta det. Om man vill ha en diskussion bland medborgare ska man inte förutsätta att alla kan prata engelska flytande i alla EU:s medlemsstater – framför allt inte den byråkratiska EU-jargongen, som är väldigt svår. Till och med vi som är relativt vana vid EU-dokument får faktiskt använda lexikon ibland för att ta reda på vad tusan där står.

Det tycker jag alltså att du ska skriva in i den här öppenhetsklausulen: Dokument ska finnas på respektive språk så att alla kan tillgodogöra sig underlaget för att sedan kunna delta i diskussionen. Det är ett krav som jag faktiskt tycker är ganska grundläggande.

Man kan gå vidare med öppenheten, till exempel att tjänstemän i EU-kommissionen ska kunna prata med medier. Jag kan förstå detta med att man är rädd för lobbyismen, för den var mycket kraftigare i EU-parlamentet när jag var ledamot där än vad den är här när jag är riksdagsledamot. Det är ju den svenska remissomgången som är den viktiga förklaringen där. Något liknande borde man ha i EU:s system. Att införa detta, sakta men säkert, skulle minska lobbyisternas behov av att försöka övertyga EU-parlamentariker eller ministrar. Det går vidare.

Den svenske statsministern får utveckla energi- och klimatfrågan. Jag vet att statsministern är väldigt engagerad i den och har försökt övertyga sina kolleger vid tidigare EU-toppmöten. Här tror jag dock att statsministern får göra en ny insats i att övertyga om att förslaget till slutsatser på flera punkter tyvärr inte är tillfredsställande.

När man till exempel skriver om energipolitiken på punkt 22 borde man ha skrivit in att subventionerna för kärnkraft och annat ska fasas ut. Subventionerna till ohållbar energi måste avvecklas för att släppa fram de hållbara alternativen. Det handlar också om att man på punkt 17 citerar Brundtlandkommissionen om hållbar utveckling, men man missar fortsättningen i Brundtlandkommissionens förslag, nämligen vilka gränser och vilka behov som finns. Detta måste finnas med i slutsatserna. Slutligen fattas också mätbara mål i de vackra ord som man skriver om avvecklingen av olja och så vidare. Man måste kunna mäta hur förändringen i energi- och klimatfrågan går för att kunna leva upp till målen. Har man bara mål som inte är mätbara kan de lätt tricksas bort av statscheferna vid kommande möten, och det får naturligtvis inte ske.

Att målet är att minska oljeberoendet måste stå klart och tydligt. Det måste finnas en tidtabell. Det måste finnas mätbara mål. Där har statsministern en väldigt viktig uppgift att göra på EU-toppmötet.

Anf. 12 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr ordförande! Det är många frågor. Det är också ett toppmöte där man inte vet var fokus kommer att hamna. Det kan bli väldigt många saker som bara försvinner under resans gång. Sådant som vi diskuterar här kanske inte alls blir stort på toppmötet. Det var länge sedan vi hade ett toppmöte som var i sådan brist på huvudfråga som det här mötet är. Utvidgningen är i och för sig stor men inte riktigt akut vid det här tillfället.

Jag kan börja med de frågeställningar som Ulf Holm tar upp – även om jag inte är beredd att svara på alla, av enkelt insedda skäl.

Mätbara mål är viktigt när man sysslar med samhällsförändring. Vi har i Sverige god erfarenhet av det. Vi ser nu exempelvis hur vi i arbetslöshetsbekämpningen börjar nå det mål vi har satt upp. 4,2 % öppen arbetslöshet redovisades i går. Vi ska till 4 %. Vi har haft sådana mål också för den ekonomiska politiken – överskott i offentliga finanser och skuldsättningsgrad. En del av detta är kopplat till EU-systemet – inte minst till Maastrichtkriterierna och till EMU-projektet, där man har haft fastställda mål för den ekonomiska politiken som vi har kunnat mäta och följa upp. Det har varit bra. Det har varit en starkt samhällsförändrande kraft.

Vi ser nu att de österrikiska slutsatsutkasterna omkring hållbar utveckling rymmer exempelvis mätbara mål för förnybar energi. Det är ett steg i

rätt riktning som kommer att få en kraftig samhällsförändrande effekt. Däremot kan man säkert föra till fler. Det är alltid en avvägning hur långt man ska gå och hur många mål man ska introducera. Till sist har de nämligen blivit så många att de förlorar sin kraft. Det är också en punkt man riskerar att passera.

Förnybar energi, sättet att introducera sådan och mål för den processen, tror jag är det mest strategiska i sammanhanget. Vi ska inte blunda för att väldigt många medlemsländer sitter fast i en nästan ohållbar energisituation. Om man skulle börja formulera mål för hur den ska hanteras skulle det vara att gå in i den inrikespolitiska processen på ett sätt som vi aldrig i något annat sammanhang skulle acceptera.

Ta exempelvis bara detta att vi i Sverige har en så gynnsam situation när det gäller energiproduktion att vi redan nu har kanske 30 % i förnybar produktion, om man räknar vattnet dit, medan andra länder däremot sitter fast i ett fossilberoende som är monumentalt. När tyskarna exempelvis vill importera gas är det mot bakgrund av att de har ett gasberoende i sin energimix som är 50 %, och av det gasberoendet är i sin tur 50 % ryskt. Det är klart att det är en annan situation. Det går inte att jämföra med vårt läge.

Efter att ha sysslat med energifrågan och miljöfrågan på europeisk nivå tror jag att exemplens makt är starkare än slutsatstexternas eventuella räckvidd – att verkligen visa att man kan göra någonting, att det går att gå före, att se det som möjligt att vara först. Vi kan exempelvis ta danskarnas satsning när det gäller vindkraften. Den har inte drivits fram av några slutsatstexter i EU, utan det har varit en dansk satsning utifrån en medveten miljöhållning. De har i dag en produktion av el från vindkraft som vida överstiger den vi har i Sverige. Tyskarna har heller inte varit dåliga i den sektorn, men tyskarna har satsat mer på solcellerna – inte heller det framdrivet av den europeiska unionen.

Kanske det finns någon subvention på marginalen – visst, det accepterar jag. Jag ser att vi kommer att behöva ha subventioner i den här förnyelseprocessen. Det är bättre att satsa på att få accept för detta än att jaga den sista subventionen, som vi alltid tvistar om, som kan finnas i kärnkraftssystemet. Det är ändå ett ålderdomligt sätt att producera el. Det tillhör inte framtiden, utan det som ligger framåt är av annat slag. Låt oss satsa på det positiva. Där finns jag i min hållning till de här subventionsdiskussionerna.

Gärna mätbara mål – men inte för många, och omkring sådant som representerar framtiden. Gärna subventioner – men i det nya, och inte onödiga strider om det gamla som vi vet att vi aldrig kommer att kunna klara av på europeisk nivå. Det börjar ju dyka upp en och annan kärnkraftskramare i EU också. Varför ta all kraft, om man nu ska använda ett ord som är passande i sammanhanget, till den striden? Det är bättre att vi satsar på det nya.

Jag tycker att det var intressant det du sade, Ulf, om remissernas effekt i det svenska systemet. Det är möjligt att det funkar så att de är en säkerhetsventil i vårt centrala beslutsfattande som kanske också skulle kunna exporteras. Det är möjligt. Jag tycker att det är ett intressant uppslag.

När sedan remisserna skrivs är det möjligen så i Sverige att en och annan lobbyist dyker upp vid det tillfället. Det håller jag inte för uteslutet. Jag skulle kunna tro att det fungerar på så sätt.

Sedan gällde det språket. Visst ska det översättas. Du har alldeles rätt: Alla begriper inte engelska. Jag skulle tro att det fortfarande är så att fler begriper tyska än engelska om man går till Europas medborgare. Vi har lätt att tro att alla talar engelska, särskilt i ett land som vårt som medvetet har satsat på det engelska språket alltsedan 1946 års skolkommision med politisk självklarhet fasade ut tyskan. Det var inte så svårt att förstå att det skedde.

Men tyskan är trots allt ett språk som är väldigt stort i Europa och som vi kanske skulle ägna lite mer tid och kraft åt. Franskan har en väldigt dominerande ställning. Självklart är det egna modersmålet viktigt, men kanske de 120–130 miljoner i Europa som talar tyska skulle vara någonting att kunna kommunicera med direkt i det framtida Europa. Det är inte helt fel. Språkfrågan är viktig. Jag har ingen annan mening.

Sedan vet jag inte om Ulf Holm själv var medveten om det, men jag tycker att det var en liten finess med att parlamentet tog sig samman och genom ett stordåd krävde att vi nu bara ska ha elva sammanträden i Strasbourg och icke tolv. Då kan man tro att det är en självklarhet som bara ska expedieras – icke så. Det ansågs bryta mot ett fördrag, och så släpas man till domstol, och så dömer domstolen: Så här står det i fördraget – punkt, slut.

Det gällde *ett* sammanträde, troligen ett onödigt sammanträde, som på så sätt skulle flyttas eller ställas in. Att tro att man därifrån, från denna illustration, ska kunna ta klivet ut och övertyga våra franska vänner om att flytta hela parlamentet är orealistiskt. Icke desto mindre delar jag uppfattningen – jag tycker att det skulle vara skönt om så skedde – men jag tror inte att det är en strid som kommer att resultera i en seger i när-tid.

Sedan ska man ju alltid välja sina strider. Är det här den avgörande striden för Europas framtid? Är det här det vi ska ha som konfliktämne vid våra framtida toppmöten? Är det här det som vi ska lägga ned all den skaparkraft vi har på att hitta nya argument för och nya infallsvinklar på? Är det här det vi ska mobilisera för demonstrationståg på de svenska gatorna och torgen för? Naturligtvis är det inte så. Det här är en fråga som rimligen skulle klaras av på annat sätt, men jag tror icke att så kommer att ske. Jag tar hellre striden om exempelvis utvidgningsprinciperna. Jag tycker att det är en större fråga.

Jan Andersson tog upp absorptionsförmågan. Jag tycker att det är välfångat att peka på just ordets inneboende kraft och logik. Det kan väcka reflexioner. Det är naturligtvis så att all utvidgning hittills har visat på en enda säker erfarenhet, och det är att varje utvidgningsprocess har varit ett ömsesidigt framsteg mellan de länder som tog emot nya kolleger och de som fick, efter uppvisande förhandling, bli medlemmar i unionen. Det blir likadant här, när Turkiet blir medlem. Det blir ett ömsesidigt gott resultat.

Men det är klart att det är många bottnar i Turkietfrågan. Vi i Sverige har ju aldrig haft en konflikt omkring det. Men jag kommer ihåg ett av mina första möten med en av Europas verkligt stora politiker. Han var benhårt principiellt övertygad om att gränsen gick vid Turkiet – icke

Turkiet. *Nicht Anatolien!* Det avspeglar en annan historisk erfarenhet än den vi har, och det där måste man på något sätt förstå.

Vi finns i Turkietfrågan i en ytterkantposition. Här har vi haft sällskap av britterna och även av amerikanerna, som icke så lite har gjort sin röst hörd i den här processen och på inget sätt förenklat den, det måste jag säga, utan gjort den mer komplicerad. Det har varit ett säkerhetspolitiskt argument. Jag kan förstå det, och det har absolut fortsatt stark relevans. Att se den brygga som finns i Turkiet mellan Europa och Mellanöstern är naturligtvis inte så svårt. Det är bara att ta en titt på kartbilden och så förstå att detta är vårt omedelbara grannskap där vi behöver ha ett inflytande och icke en ny konflikt. En sådan skulle naturligtvis bli resultatet om det var så att vi drog in Turkiet i en medlemskapsförhandling där Turkiet levde upp till de krav som ålagts dem och vi sedan sade att vi inte kunde absorbera landet. Det är inte så svårt att se vad det skulle resultera i. För oss har detta alltså i väldigt hög grad drivits av en snabb säkerhetspolitisk analys.

Därtill kommer naturligtvis att vi ju ser att här finns en ung, växande nation och ett åldrande Europa som skulle få en ny medlemsstat vars befolkning växer och som har unga människor i befolkningen. Det är heller ingen oviktig aspekt i ett Europa som sakta men säkert grånar. Det finns alltså många sådana aspekter på det.

Därtill kommer allt vad som finns av inrikespolitik i stora länder omkring den här frågan. Frankrikes president lovade inför omröstningen om fördraget för drygt ett år sedan: Den här fördragsomröstningen innebär inte att det därmed är klart för Turkiet som medlemsland i Europa, och om det blir så att de lever upp till kraven i förhandlingarna ska vi ha en ny folkomröstning i Frankrike.

Så viktig var frågan i Frankrike att den kom att behandlas på samma sätt som när man ville släppa in Storbritannien som medlem i unionen. Det krävde en egen folkomröstning. Det säger någonting om de spänningar som finns.

Och inte blir det lättare att hantera det här över tid om det är så att man har problem med egen inrikespolitik, med Maastrichtkriterier, EMU-process och sådant. Sådant skapar alltid svaga inrikespolitiska krafter, och Europa är just nu inte i bästa ekonomisk-politiska form – det känner vi ju till. Vi är det. Därmed följer också ofta öppenhet, generositet och nyfikenhet på det nya. Men där inte ekonomin fungerar följer motsatsen. Man sluter sig. Man blir rädd. Man vill vänta. Man ser ingen anledning att driva på en snabb förändring. Det här måste vi se, och det måste vi förstå. Det har aldrig varit något bekymmer med utvidgningsprocessen utifrån det perspektiv som man nu talar om när det har gällt länder som exempelvis Sverige, Österrike och Finland, inte heller de tio nya som kom in vid den senaste utvidgningen, inte heller de två som står och väntar, och inte heller Balkan.

Det är naturligtvis så att genom sin storlek och sin storhet representerar Turkiet någonting nytt som gör att man får en ny debatt att gå i gång. Desto viktigare är det då att man håller principerna klara och att man inte snubblar och inför någonting nytt.

Jag tror att det land som kommer att ha svårast att leva upp till de kriterier vi har ställt för medlemskap av alla dem som förhandlat om medlemskap i unionen sedan Sverige blev medlem – det landet kommer att

2005/06:42

13 juni

vara Turkiet. Skulle de likafullt leva upp till de krav som EU har ställt, ja, då är det naturligtvis så att de också ska vara välkomna. Men man kommer att ha ohyggligt svårt att leva upp till detta. Att förändra lagstiftningen är en sak – att anta akin är en sak – men den ska implementeras också. Där har vi naturligtvis på många sätt en del dåliga exempel i Europa. Det finns fortfarande länder som kom in vid 60-talets mitt som ännu inte har implementerat fullt ut den aki som man förhandlade om. Det ska vi nu kräva av Turkiet att de ska göra. Det är inte lätt, men vi har i den här församlingen en så pass stor samsyn och samhörighet att vi kan föra ett öppet samtal av det här slaget som snarast har seminarisk karaktär. Det är inte alla parlament som kan kosta på sig det, det kan jag försäkra.

Sven-Erik Sjöstrand, jag tänker inte ta upp viseringsavgiftsfrågan vid toppmötet. Jag tror inte att det blir något naturligt tillfälle att göra det.

Hur går vi då vidare med reflexionsperioden? Vi tror naturligtvis att det krävs mer tid. Hur sedan debatten utformas nationellt får vi återkomma till.

Ibland har vi sådana väldiga förväntningar också. Plötsligt säger vi: Nu ska vi ha en debatt om det här!

Men själva ordet debatt bygger väl ändå på att människor på något sätt vill bryta åsikter och tycker att det är angeläget att bryta åsikter. Det är inte så alldeles säkert att folk tycker att detta just nu är det mest viktiga att debattera. Det kanske är så i det svenska politiska systemet att just nu och i den svenska allmänna debatten just nu är det frågor som har koppling till valet som man vill diskutera, frågor om arbetslöshet, ekonomisk politik, pensionärernas situation och hur de gamla har det i vårt land. Det är sådant som upptar vår tid. Jag tycker inte att det är så konstigt att det inte går att kommendera fram stora politiska debatter. En dag kanske det blir så att detta står mitt i centrum – det är inte alls otroligt – men då är det så därför att någonting annat har skett, kanske att fördraget närmar sig den punkt då vi inser att det kommer att ske en förändring i Frankrike och i Holland som gör att det här kommer att antas.

Jag tror också att många går runt och tror att det här fördraget har små chanser att överleva just därför att vi inte vet vad som händer i Frankrike och Holland. Det vore naivt att tro att bara för att man byter fransk president får vi på något år radikalt annorlunda förutsättningar. Den franska presidentvalrörelsen kommer rimligen att innehålla en fråga till varje fransk presidentkandidat som lyder: Står du bakom det franska folkets nej till det fördrag som nu är framförhandlat?

Vad tror ni att de kommer att svara? Och vad tror ni att det kommer att betyda för processen efter valet?

Och alla som känner en holländare – det gör många här inne – vet att det är ett ohyggligt envist och envetet folk med en politisk kultur som väldigt ofta är mycket fixerad vid detaljer. Jag skulle bli förvånad om det är så att man bara väljer ett nytt parlament i Holland, och så är saken plötsligt avklarad. Jag skulle bli mycket förvånad. Jag kan inte utesluta att det blir så, men jag skulle inte vilja rekommendera att man tror att det blir på det viset. Men det kan ju bli så. Vi kanske behöver lite mer klarhet innan vi går vidare.

Tack, statsministern, för fördragningen. Läget i Mellanöstern är mycket bekymmersamt. Den interna konflikten mellan Hamas och president Abbas fortsätter, och folkomröstningen om fångarnas fredsförslag är i fara. Den humanitära situationen är ännu värre. Den är nära en katastrof. Våldet mellan israeler och palestinier trappas upp. Senast i fredags dödades sju personer i samma familj som befann sig på en strand i norra Gaza av en israelisk artillerigranat.

Vad tror statsministern om när exakt den utlovade så kallade mekanismen kommer i gång, och hur kan EU förmå palestinerna att hitta en politisk lösning? Den uppkomna situationen är nära gränsen till ett inbördeskrig som ingen av oss vill ha.

Omvärlden måste reagera nu. Vi är faktiskt en del av problemet.

Anf. 14 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m):

Herr ordförande! Jag tänkte också uppehålla mig vid utvidgningen och göra det jämförelsevis kortfattat, delvis för att vi nu kan utvärdera 2004 års utvidgning. Vi har EU-kommissionens rapport som visar att det var en *win-win*-situation, men vi kan nästan också själva se det och känna på det. Vi kan titta ut över ett glittrande Östersjön, där vi nu har handel, turism och utbyte, där vi har öppna gränser och där vi kan utveckla både säkerhet och samarbete men också lösa gemensamma problem kring miljö eller internationell brottslighet, för att ta några exempel.

Utvidgningsprocessen har haft en enorm förmåga och kraft att förmå länder att anträda en väg mot demokrati, rättsstat, respekt för mänskliga rättigheter, välstånd och marknadsekonomi. Betydelsen för vårt närområde kan inte underskattas. Därför ställs frågan i dag och inför kommande toppmöte i Europeiska rådet: Hur kan vi understödja en bra utveckling i Ukraina? Hur kan vi se till att vi hjälper demokratiörelsen i Vitryssland? Hur kan vi visa solidaritet med Moldavien? Det är det som vår diskussion här inne i dag kring utvidgningen faktiskt handlar om. Den handlar om människor och också vårt eget närområde och därmed hur vi vill ha det här i Sverige.

Jag tror att formuleringar har en väldigt stor betydelse. Statsministern har nämnt Turkiet, men vi kan också i närtid uppmärksamma det sköra men förhoppningsfulla läge som finns på västra Balkan, där EU:s fulla förmåga nu kommer att ställas på sin spets. Här i nämnden har Jan Andersson, Carl B Hamilton, Sven-Erik Sjöstrand och statsministern gett mångtaliga uttryck för den samsyn som jag tror finns i Sverige, inte minst här i EU-nämnden, om utvidgningens betydelse och förmåga. Då är det också nu som vi ska ta ansvar för Europa och leva upp till alla de vackra ord vi här nu har yttrat och fått höra. Det gäller ju att gå från ord till handling.

Nu sitter vi för första gången och börjar formulera absorptionskriterier i EU. Det är ett trendbrott, skulle jag vilja säga, och det tycker jag också föranleder Sverige att börja agera. Det är fullkomligt orimligt att diskussionen om hur EU ska fungera tillåts länkas in i utvidgningsavsnittet, där § 7 påpassligt ligger mellan Rumänien och Bulgarien. Sedan ligger ett långt stycke om absorptionskapacitet, och sedan går texten in på Turkiet.

Statsministern sade att det här var olyckligt och att de här kriterierna bör tas bort.

Jag är helt övertygad om att de ska tas bort helt och hållet, hela paragrafen, eller att man åtminstone tar det någon annanstans, kring Europa som lyssnar eller i fortsatta diskussioner om det konstitutionella fördraget.

Jag vill upprepa att det är nu som de här kriterierna faktiskt etableras. Det är nu de introduceras på toppmötet med Europeiska rådet. De kommer att vara tongivande i den fortsatta debatten för kommissionens arbete, för medlemsstaternas hela *mind-setting* kring utvidgningen.

Om Sverige i så fall medverkar till detta har vi också ett ansvar för hur den framtida unionen ska se ut och om vi ska fortsätta på en utvidgningsväg som har visat sig vara så framgångsrik, inte bara för EU som sådant utan också för oss i Sverige och för de länder som har kommit in och för dem som håller på med sina reformsträvanden.

Jag tycker att statsministern ska ta sitt ansvar för en svensk ståndpunkt och för en EU-nämndsuppfattning som innebär att Sverige inte kan ställa sig bakom § 37.

Anf. 15 KARIN GRANBOM (fp):

Herr ordförande! Jag vill åter lyfta fram migrationsfrågan och rikta tankarna till Kanarieöarna, dessa öar som vi mest förknippar med turism, sol och lata dagar. Tyvärr kommer inte människor dit bara med charterflyg utan också med båtar som knappt håller ihop. Tusentals människor färdas dit, med livet som insats, från ekonomiskt ohållbara situationer för att få jobba i Europa och kunna skicka hem pengar till sina hungrande familjer, som både Joe Frans och utrikesministern sade.

I år har det kommit så många migranter att Spanien har vänt sig till EU:s gränsbyrå för att söka hjälp. Åtta länder ska under sommaren bistå Spanien genom att med båt, flyg och helikoptrar bevaka den afrikanska kusten. Enligt uppgift ska kommissionen betala för hälften av insatsen, och det är intressant att notera det därför att det betyder att EU nu är med och betalar för operativ gränskontroll. Man kan anta att den här insatsen främst bygger på bevakning, men förhoppningsvis bygger den också på räddningsinsatser. Finland är ett av de länder som ska bistå Spanien.

Min första fråga till statsministern och kanske också till utrikesministern blir: Varför är inte Sverige med i den här insatsen?

Min andra fråga är mer principiell: Anser statsministern och utrikesministern att utvecklingen med en gemensam gränskontroll på det sätt som nu planeras för att stödja Spanien är bra?

Anf. 16 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Jag vill också lyfta fram det inom rådsmötet som kallas för frihet, säkerhet och rättvisa. Enligt dokumentet vill rådet skärpa upp arbetet med gränskontroll, polissamarbete, informationssystem just för att stoppa människohandel och kriminalitet över gränserna i Europa. Även om Sverige inte har särskilt långa direkta geografiska gränser till ett icke-EU-land vet vi att Sverige i hög grad är utsatt för denna avskyvärda verksamhet.

Det är naturligtvis nödvändigt att alla EU-länder skärper upp sin gränskontroll oavsett hur gränserna ser ut. Vi kristdemokrater anser att

regeringen hittills har gjort för lite för att ta itu med denna internationella brottslighet, som i dag når både Stockholm och landsbygden.

Min fråga till statsministern är: Vad kommer detta rådsrådets beslut att leda till på svensk mark i form av åtgärder mot den ökade importen av brottslighet?

2005/06:42

13 juni

Anf. 17 Utrikesminister JAN ELIASSON (s):

Till Karin Granbom: Jag talade ingående med den spanske utrikesministern Moratinos om exakt den fråga som Karin Granbom tar upp. Det handlar om migrationen från Afrika till Kanarieöarna. Det är ett stort problem, inte bara för Spanien utan naturligtvis i första hand för de flyktingar som befinner sig på de här bräckliga farkosterna i närheten av Kanarieöarna.

Det är en akut situation, en nödsituation. Det finns ett dubbelt syfte, dels de syften som Spanien har att begränsa denna trafik, dels den akuta humanitära frågan. Vi har noga tittat på detta med en ökad bevakning, som naturligtvis också omfattar hjälp om båtarna skulle vara i nöd. Då skulle man naturligtvis agera. Vi har till exempel varit i kontakt med UNHCR, FN:s flyktingmyndighet, som anser att det är helt förenligt med flyktingrätt att en sådan bevakning sker.

Vi betraktar detta som en humanitär nödsituation och upprättar den ökade hjälpen.

Vi studerar frågan om vi ska gå in i operationen själva. Vi har inte kommit till någon slutlig ställning i den frågan.

Anf. 18 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr ordförande! Jag har redan så många gånger tagit så mycket tid av nämnden i fråga om själva utvidgningsprocessen, så jag går inte igenom den diskussionen en gång till.

§ 37: Där kommer det att läggas fram förändringar framför allt när man talar om detta som ett kriterium. Det är det som är den strategiska frågan.

Att unionen ska vara förberedd på att utvidgas är en fullt legitim ståndpunkt. Att vi behöver ha en diskussion om hur det ska gå till i framtiden är också fullt legitimt. Men att kalla det för ett kriterium är att lyfta ansvaret från EU över till ansökarlandet, och det är att förskjuta hela principen. Det ska vi inte vara med på.

Anf. 19 Utrikesminister JAN ELIASSON (s):

Det är helt riktigt så som Mariam Osman Sherifay säger, att det är ett oerhört besvärligt läge med många komponenter. Javier Solana betecknar det som en av de mest bekymmersamma situationer vi haft under de senaste åren. Där är inte minst motsättningarna mellan Abbas och Hamas starka.

Det är fortfarande oklart vad som kommer att ske med folkomröstningen den 26 juli, om Hamas kommer att bojkotta den eller inte. En negativ utveckling har varit att från det dokument kring vilket fångarna i israeliska fångelser hade samlats och där det ingick representanter för både Fatah, islamiska Jihad och Hamas. Från det brevet har nu Hamas tagit avstånd. Det innebär att grunden för folkomröstningen, detta brev som var det samlade brevet och som direkt skulle innebära att erkänna

Israel som vi alla strävar efter, har förändrats genom att Hamas har dragit bort sin underskrift från fängbrevet. Det är en ganska dramatisk utveckling. Detta i kombination med den fruktansvärda händelsen förra lördagen samt att Hamas bestämde sig för att inte längre följa eldupphör och att raketerna nu far över området gör att det naturligtvis är oerhört bekymmersamt och väldigt farligt.

I det här läget blir det än viktigare, för att gå till den konkreta fråga som Mariam Osman Sherifay ställer, att den här mekanismen kommer till stånd och därmed markerar EU:s roll att bidra till att lindra den humanitära situationen på området.

Det arbetet går vidare. Kommissionären Benita Ferrero-Waldner arbetar flitigt och hårt med den här frågan. Vi hade hoppats att få mekanismen på plats nu i juni. Jag hoppas verkligen att så sker, men det är svåra förhandlingar, inte minst med Världsbanken, om att få till stånd den här mekanismen. Det finns klarhet i att man ska ägna sig åt *basic needs*, grundläggande behov, på framför allt hälsosektorn men också i skolor. Det finns också en enighet kring att man ska förse befolkningen med el och vatten.

Den stora frågan är hur man ska ge ersättning till de människor som gör programmen, underförstått löner eller betalning till dem som ska genomföra arbetet. Dessa människor i sin tur är kopplade till olika ministerier som är ledda av Hamas. Den frågan har inte Världsbanken diskuterat färdigt. Vi hoppas att man gör det skyndsamt, för vi anser att situationen är kritisk. Vi anser att det är viktigt att vi snabbt har ett program som skulle kunna dämpa den här negativa utvecklingen och markera EU:s roll och därmed återigen det tema som varit uppe flera gånger, EU som global aktör.

Anf. 20 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Jag vill säga angående Mellanöstern att vi kanske mer än något annat land har investerat i att det ska finnas en palestinsk part som talar med kraft å det palestinska folkets vägnar. Det är en förutsättning för att vi ska få en förhandlingslösning att ha en sådan part. Det i sin tur är en förutsättning för att det ska bli en frihet som är bestående. Det är en väldigt dramatisk situation som vi nu upplever. Det internationella samfundet måste se till att man ger den palestinska myndigheten allt stöd som man över huvud taget kan uppbringa för att de ska kunna fullfölja sin politiska process. Jag är oerhört orolig för en situation där en president utlyser en folkomröstning och hans regering går emot den. Vem ska genomföra folkomröstningen? Hur går det till? Om det i sin tur blir ett misslyckande, vad finns då kvar av politisk relevans?

Det här är en oerhört farlig och dramatisk situation. Det får inte underskattas.

Anf. 21 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Statsministern glömde min fråga om att rådet vill skärpa arbetet med att stoppa människohandel och kriminalitet. Jag frågade vad det här kommer att leda till på svensk mark för att vi ska minska importen av den här brottsligheten.

Anf. 22 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Herr ordförande! Jag törs inte på rak arm svara på vad det leder till på svensk mark. Jag vet att vi är en av de regeringar som arbetar mest målmedvetet med detta. Det är väl bra att Europeiska unionen också lyfter fram frågan tydligt och klart.

Vi har faktiskt genom Thomas Bodströms engagemang nästan svurit i kyrkan i och med att vi tagit upp det här i samband med fotbolls-VM. Det var först ett visst motstånd, för att uttrycka mig försiktigt. Men alltfler inser att det finns en sådan handel, att den måste bekämpas och att här har unionen ett gemensamt ansvar.

Jag är inte säker på att de här slutsatstexterna förändrar verkligheten i Sverige. Det vore bra om det var fallet, men jag är inte säker på att det blir effekten.

Anf. 23 KARIN THORBORG (v):

Det är svårt att veta var fokus kommer att ligga på toppmötet eftersom det är många frågor, sade statsministern nyss. Trots allt verkar det finnas en huvudfråga som vi inte har berört alls här i dag.

I dokumenten från de senaste ministerrådsmötena är det tydligt att det råder en mycket pessimistisk stämning just nu. Jag läste i går att vår egen utrikesminister uttryckte att den viktigaste målsättningen vid toppmötet måste vara att bryta den skeptiska stämning som råder inom EU. Barroso sade nyligen att det finns en pessimism som riskerar att övergå i cynism. Det måste vidtas positiva åtgärder för att förhindra detta.

Det verkar finnas ett starkt tryck på toppmötet att åstadkomma en vändning. Jag undrar om statsministern har något att föreslå för att vända den här trenden. Att stoppa flyttkarusellen kan vara ett förslag som verkar i positiv riktning, men det behövs kanske mer genomgripande förändringar.

Sedan måste jag kommentera debatten om absorptionsförmågan. Det skulle vara väldigt bra om statsministern var tydlig med sin syn på detta. Vi är väldigt överens om att diskussionerna, som de ser ut i nuvarande form, är ett hot mot utvidgningen. Men trots allt har man i olika sammanhang lovat att lyssna på folket och ta folkets åsikter på allvar och se till att de ska få komma fram. Är det inte så att en bra debatt och klargöranden i frågan kan verka tvärtom, att det kan bli ett stöd för en fortsatt utvidgning?

Anf. 24 JAN ANDERSSON (c):

Jag har ingen fråga, snarare ett medskick. Det gäller energipolitiken.

Energipolitiken är ur europeiskt perspektiv spännande på så sätt att det är en miljöfråga, en tillväxtfråga, en säkerhetspolitisk fråga – ja, det finns en mängd frågor som ligger i den.

Vi vet också att trots att den är så komplex har det gått ganska snabbt i formerandet av energipolitiken. Det finns möjligen en risk när det går riktigt snabbt i politiska frågor att handlingskraft blir överordnad eftertänksamhet och klokskap. Jag hoppas verkligen att vi inte landar i ett läge där man, för att visa handlingskraft, bara ritar kartor med ledningar för att binda ihop Europa utan även trycker hårt på det som statsministern tidigare var inne på – förnybar energi och självklart energieffektiviseringar.

Det är mitt medskick att ytterligare stärka de här delarna.

Anf. 25 ULF HOLM (mp):

Herr ordförande! Jag har aldrig, herr statsminister, krävt att EU ska ha en gemensam energipolitik. Det skulle aldrig falla mig in. Det är en nationell angelägenhet, och det är viktigt att driva den frågan.

Däremot med de pengar som EU redan har och det regelverk EU redan har stöder man i praktiken gamla energikällor. Man stöder i mindre utsträckning förnybara energikällor. Det är det regelverket jag vill att statsministern ska lyfta fram, se till att EU stöder framtidsfrågorna och inte håller fast vid det gamla. Det är där det går att göra förändringar.

Jag tycker också att det är bra och viktigt att notera att statsministern så tydligt kommer att driva rätten för ett land att gå före och ha bättre miljölagstiftning. Det är ett klart trendbrott. Statsministern säger att det nu dödförklarade konstitutionsförslaget inte är bra för miljön. Därför kommer statsministern att agera mot konstitutionen. Det är en av de stora förändringarna i konstitutionsförslaget. Förslagen om att enskilda länder kan gå före kommer att bli färre. Miljöpartiet och stora delar av miljörelsen har varit kritiska mot det nya konstitutionsförslaget, nämligen att ett lands möjlighet att gå före och införa stränga miljölagar blir sämre. Det är bra att statsministern har haft reflexionstiden på ett år och kommit fram till den ståndpunkten. Ger vi oss några års reflexionstid till tror jag att statsministern, kanske också svenska folket, når fram till att vi behöver ett annat sorts europeiskt samarbete än det konstitutionsförslag som nu ligger – och kan dödförklaras ytterligare. Det är den stora poängen med reflexionstiden. I så fall är också jag positiv till reflexionsperioden. Den kan fortsätta ett tag till utan problem.

Jag tycker att skrivningarna i dokumentet om frihet och rättvisa är den gamla vanliga EU-jargongen. Det är mycket nya regelverk och mer övervakning och mindre humanism. Det är vi vana vid här, och jag beklagar det.

Herr ordförande! Jag beklagar statsministerns uppfattning att EU-frågan inte ska vara en stor fråga i riksdagsvalet. De frågor som vi debatterar i EU-nämnden är viktiga för Sveriges, Europas och EU:s framtid. Det har en viss betydelse även i riksdagsvalet vilka som sitter i det här rummet. Jag hoppas att folk tycker att det ska sitta fler miljöpartister i det här rummet efter valet. Då ska vi också diskutera EU-frågan i riksdagsvalet. Det är avgörande för de fyra kommande åren. Jag tror att statsministern kan hålla med om viktigheten där.

Anf. 26 ORDFÖRANDEN:

Det är tur att vi har en EU-nämnd! Statsministern får möjlighet att svara och kommentera.

Anf. 27 Statsminister GÖRAN PERSSON (s):

Jag ska göra det kort, herr ordförande! Jag tror inte att så mycket i substans har lyfts fram.

Ulf Holm får driva vilken fråga han vill i valrörelsen. Det är fritt fram! Kör gärna EU-frågorna på gator och torg. Det är bara att ta för sig. Jag tror inte att konkurrensen blir överdådig. Det är nämligen inte den

fråga som står i centrum för svensk inrikespolitisk debatt just nu, kanske mycket därför att det finns en samsyn i grundläggande frågor.

Dessutom är EU inne i en fas – Karin Thorborg pekade på det – som är viktigt att förstå. Den politiska handlingskraften i unionen är inte överdriven just nu. Det i sin tur, enligt min bedömning, beror mycket på att det är en dålig utveckling i många av medlemsländerna. Det är en dålig ekonomisk utveckling, hög arbetslöshet, bristande framtidstro. Man behöver inte vara lagd för teoretiserande, men det finns samhällsanalytiker som för ganska länge sedan pekade på sambandet mellan utvecklingen i den ekonomiska basen och i den ideologiska överbyggnaden. Europas ekonomi stimulerar i dag inte direkt nytänkande och djärvhet. Det mår inte EU-projektet bra av. De stora sprången framåt i EU-projektet tas – det kan man se i backspegeln – antingen under mycket starkt yttre tryck eller i de lägen då de dominerande, ledande medlemsländerna har en bra inrikespolitisk utveckling – alltså full sysselsättning eller är på väg mot god sysselsättning och bra sociala förhållanden. Då tar man klivet framåt i unionen.

Nu är situationen i flera av de stora medlemsländerna den rakt motsatta. Vi i Norden har en annan situation. Det är vi glada för. Men Norden är icke Europa – enbart.

Återigen tillbaka till Ulf Holm. Man kan naturligtvis ta strid om mycket av det som nu sker i unionen. Det kommer att ske nya konstigheter. Det är jag ganska säker på. Samtidigt som man ska välja de striderna ska man också ha kraft att själv bedriva ett utvecklingsarbete. Jag kan gärna vara med på att bekämpa en del av de gamla subventionerna, men under tiden vi tar den striden i unionen tänker vi nog förbehålla oss rätten att själva bedriva ett utvecklingsarbete, att utveckla det nya. När vi sedan summerar om fem eller tio år kommer vi att se att det var det senare som hade den avgörande effekten på unionens utveckling, det vill säga att gå före och vara ett exempel.

Jan Andersson har jag ingen anledning att kommentera annat än att han tangerar en viktig miljöpolitisk diskussion som är av det slaget att allt i dag inte enbart handlar om koldioxid och klimateffekt. Det finns en del debattörer som har pekat på den saken, och jag tycker att det är riktigt att erinra om det. Det gäller också andra inslag i miljöhoten som måste tas på fullt allvar.

Jag tror att Jan Eliasson har uttryckt detta på ett bra sätt.

När vi talar om EU är vi just nu inne i en fas då vi ser bekymmer och problem. Men det finns också anledning att lyssna på en internationell värdering av unionen och vår utrikespolitiska betydelse. Vi har också en tendens i Europa att underskatta oss själva. Det skapar ytterligare dysterhet. EU är en viktig internationell politisk aktör. Jag tror att tidens utveckling talar till EU:s fördel. De som tror att utrikespolitik ytterst kan garanteras av militär styrka har på något sätt kommit till vägs ände i samband med Irak och Irakkriget. Det är nu multilaterala lösningar, diplomati, rättvis handel och ett konstruktivt biståndsarbete som är de viktiga utrikespolitiska instrumenten. På alla dessa områden spelar Europa-unionen en ledande internationell roll. Det finns ingen anledning att sätta vårt ljus under skäppan. Här ska vi faktiskt peka vad som har åstadkommit och vad som kan åstadkommas. Därmed kanske vi kan skingra en del av den dysterhet man ibland ser breda ut sig därför att vi tycks ha en

2005/06:42

13 juni

gemensam vana i Europa att inte riktigt beskriva våra framgångar och våra framsteg på ett rättvist sätt. EU är mycket bättre än vad vi själva tror. EU framstår som tydligast och klarast vid de tillfällen då vi försöker tänka oss en framtid utan unionen. Då förstår vi alla vad den betyder.

Till försvar för det gemensamma, till offensiv för det framtida och till samling omkring det konstruktiva. Det bör vara utgångspunkten för detta toppmöte, herr ordförande! Punkt!

Anf. 28 ORDFÖRANDEN:

Vi kommer inte längre i dag. Nämnden står som vanligt till förfogande, och regeringen har all möjlighet att komma tillbaka vid behov och informera om utvecklingen under diskussionerna om utvidgning och annat.

Anf. 29 CARL B HAMILTON (fp):

Det finns några reflexioner som kan göras beträffande regeringsunderlaget i EU-frågan, efter statsministerns avslutning. Jag kan påminna om att det snarast är allianspartierna som skulle stå bakom den ståndpunkt som statsministern framförde än Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Jag begärde ordet för en lika allvarlig fråga om formell hanteringsordning.

När det gäller punkten 37 om absorptionskapaciteten, har jag uppfattat att vi alla är överens om att det inte finns något mandat från Sveriges riksdag för att absorptionskapaciteten ska vara med såsom ett villkor för att bli medlem. Det finns från min sida – det har inte uttryckts av andra – en skepsis till att kommissionen ska få uppdraget, men det finns också ett klart nej till tanken att ha *present and future perception*, det vill säga att opinionen ska vara vägledande, ett slags måttstock, när det gäller absorptionsförmågan. Jag ser fram emot att statsministern kommer tillbaka med en ny text till EU-nämnden under mötet som vi får diskutera.

Anf. 30 ORDFÖRANDEN:

Vi får diskutera de exakta formerna. Vi brukar bli informerade på olika sätt. Vi står till förfogande.

Jag konstaterar sammanfattningsvis att det finns en majoritet för regeringens här redovisade ståndpunkter.

Vi tackar statsministern, utrikesministern och medarbetare. Lycka till!

Innehållsförteckning

2005/06:42

13 juni

1 § Europeiska rådet.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	1
Anf. 3 CARL B HAMILTON (fp)	4
Anf. 4 JOE FRANS (s)	5
Anf. 5 LARS LINDBLAD (m).....	5
Anf. 6 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	7
Anf. 7 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	7
Anf. 8 Utrikesminister JAN ELIASSON (s)	11
Anf. 9 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v).....	12
Anf. 10 JAN ANDERSSON (c)	12
Anf. 11 ULF HOLM (mp).....	13
Anf. 12 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	14
Anf. 13 MARIAM OSMAN SHERIFAY (s)	18
Anf. 14 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m).....	19
Anf. 15 KARIN GRANBOM (fp).....	20
Anf. 16 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	20
Anf. 17 Utrikesminister JAN ELIASSON (s)	21
Anf. 18 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	21
Anf. 19 Utrikesminister JAN ELIASSON (s)	21
Anf. 20 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	22
Anf. 21 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	22
Anf. 22 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	22
Anf. 23 KARIN THORBORG (v).....	23
Anf. 24 JAN ANDERSSON (c)	23
Anf. 25 ULF HOLM (mp).....	23
Anf. 26 ORDFÖRANDEN.....	24
Anf. 27 Statsminister GÖRAN PERSSON (s)	24
Anf. 28 ORDFÖRANDEN.....	26
Anf. 29 CARL B HAMILTON (fp)	26
Anf. 30 ORDFÖRANDEN.....	26